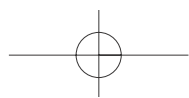
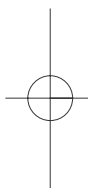
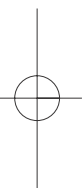

MARCUS
voor
IEDEREEN

Voor

Zuster Mary Magdalene, SLG
Met dankbaarheid voor meer dan vijftig jaar van liefde,
steun en gebed

MARCUS

voor

IEDEREEN

MET BIJBELSTUDIEGIDS

TOM
WRIGHT

© Nicholas Thomas Wright 2001, 2004, 2009

Oorspronkelijk uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Mark for Everyone* en *For Everyone Bible Study Guides*
Mark

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2011

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling drs. David de Vos

Vertaling Bijbelstudiegids Martin Strengolt

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943092

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

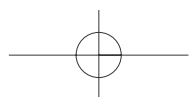
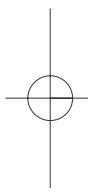
<i>Introductie</i>		9
<i>Kaart van Palestina</i>		12
Marcus 1,1-8	De prediking van Johannes de Doper	13
Marcus 1,9-13	De doop van Jezus	16
Marcus 1,14-20	Het roepen van de leerlingen	20
Marcus 1,21-34	Uitdrijving en genezingen	23
Marcus 1,35-45	De genezing van een melaatse	27
Marcus 2,1-12	De genezing van de verlamde	30
Marcus 2,13-17	De roeping van Levi	33
Marcus 2,18-22	Vragen over vasten	36
Marcus 2,23-28	Onderwijs op de sabbat	40
Marcus 3,1-6	Genezing van de man met de verschrompelde hand	43
Marcus 3,7-19	De twaalf worden aangesteld	47
Marcus 3,20-30	Jezus en Beëlzebul	51
Marcus 3,31-35	De familie van Jezus	55
Marcus 4,1-20	De gelijkenis van de zaaier	57
Marcus 4,21-25	Een lamp op zijn standaard	62
Marcus 4,26-34	Meer gelijkenissen over zaad	64
Marcus 4,35-41	Jezus kalmeert de storm	69
Marcus 5,1-20	De genezing van de bezetene	72
Marcus 5,21-34	Het dochtertje van Jäirus en de vrouw met chronische bloedingen	76
Marcus 5,35-43	Het opwekken van het dochtertje van Jäirus	80
Marcus 6,1-6	Een profeet in zijn eigen stad	85
Marcus 6,7-13	De twaalf uitgezonden	88

INHOUD

Marcus	6,14-16	De speculaties van Herodes	91
Marcus	6,17-29	Herodes en Johannes de Doper	94
Marcus	6,30-44	Het voeden van de vijfduizend	98
Marcus	6,45-56	Jezus loopt op het water	102
Marcus	7,1-13	Gods wet en menselijke tradities	106
Marcus	7,14-23	Rein en onrein	111
Marcus	7,24-30	De Syro-Fenicische vrouw	117
Marcus	7,31-37	Een doofstomme man wordt genezen	120
Marcus	8,1-10	Het voeden van de vierduizend	123
Marcus	8,11-21	Het zuurdesem van de Farizeeën en Herodes	126
Marcus	8,22-30	Petrus verklaart dat Jezus de Messias is	130
Marcus	8,31-9,1	Jezus voorspelt zijn dood	134
Marcus	9,2-13	De verheerlijking op de berg	138
Marcus	9,14-29	De bezeten jongen	143
Marcus	9,30-37	Ware grootheid	147
Marcus	9,38-50	Waarschuwingen tegen zonde	151
Marcus	10,1-16	Onderwijs over echtscheiding	155
Marcus	10,17-31	De rijke jongeling	160
Marcus	10,32-45	Het verzoek van Jakobus en Johannes	165
Marcus	10,46-52	Jezus geneest een blinde bedelaar	170
Marcus	11,1-11	De triomfantelijke intocht	173
Marcus	11,12-25	Jezus reinigt de tempel	177
Marcus	11,27-33	Het gezag van Jezus wordt in twijfel getrokken	182
Marcus	12,1-12	De gelijkenis van de pachters	186
Marcus	12,13-17	Over het betalen van belasting aan de keizer	190
Marcus	12,18-27	Huwelijk en opstanding	194
Marcus	12,28-34	Het belangrijkste gebod	199
Marcus	12,35-44	Dauids zoon en de penning van de weduwe	202

INHOUD

Marcus	13,1-13	Tekenen van het einde	206
Marcus	13,14-27	Nog meer tekenen van het einde	211
Marcus	13,28-37	Uitkijken naar de Mensenzoon	216
Marcus	14,1-11	Jezus wordt in Betanië gezalfd	219
Marcus	14,12-25	Het laatste avondmaal	223
Marcus	14,26-52	Jezus wordt gearresteerd	228
Marcus	14,53-72	In het huis van de hogepriester	233
Marcus	15,1-15	Jezus voor Pilatus	239
Marcus	15,16-32	De kruisiging	243
Marcus	15,33-39	De dood van Jezus	248
Marcus	15,40-47	De begrafenis van Jezus	252
Marcus	16,1-8	De opstanding	255
Marcus	16,9-20	Twee extra eendes	259
Woordenlijst			262
BIJBELSTUDIEGIDS			283

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren met een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die naar hem luisteren.

‘Deze belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan *iedereen* bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

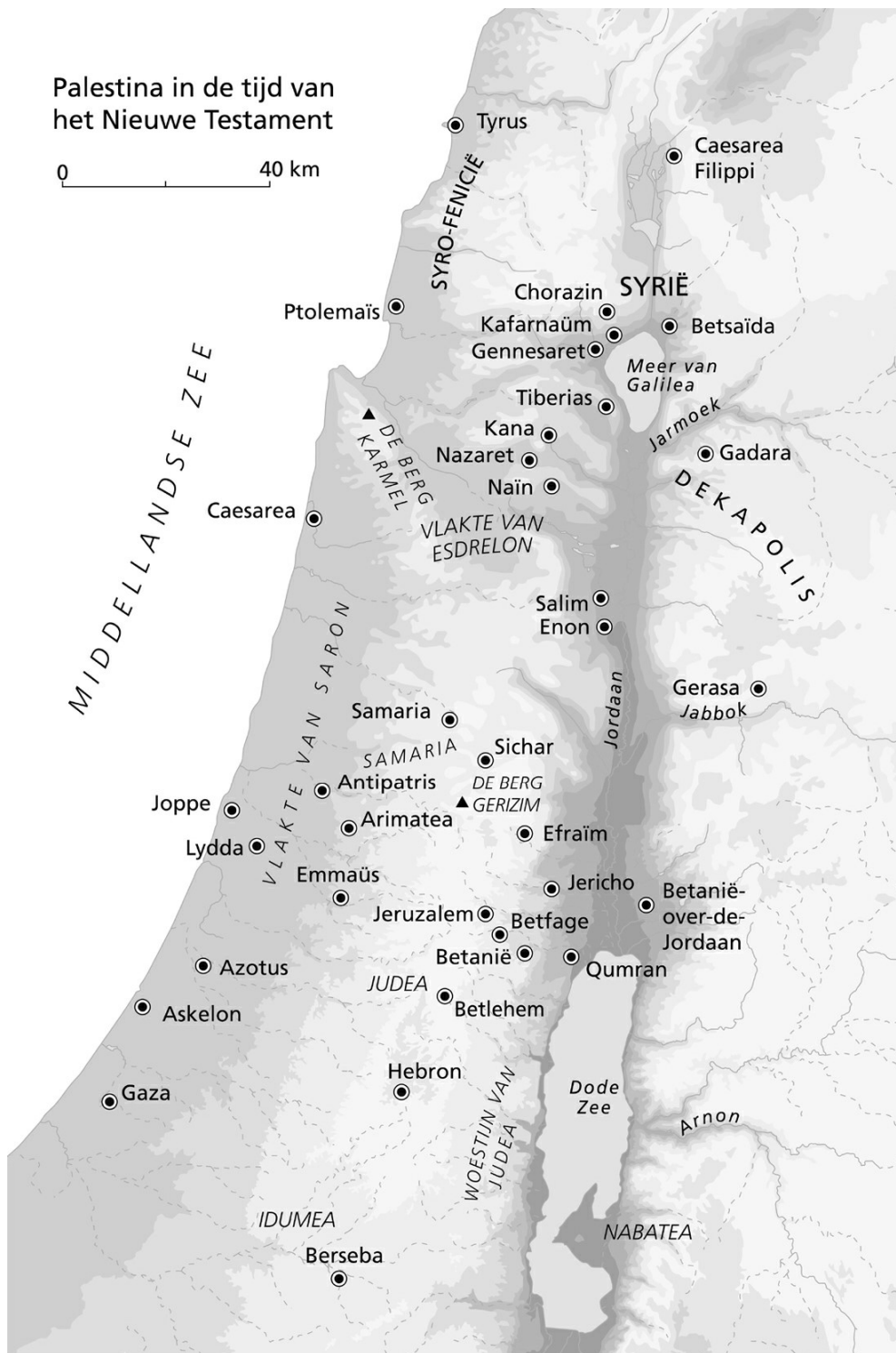
Dit deel in de serie gaat over het kortste en scherpst

¹ Het vertalen van Wrights Bijbelvertaling uit het Engels zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [Noot van de vertaler.]

INTRODUCTIE

geschreven verhaal over Jezus. Veel mensen denken dat het evangelie van Marcus als eerste geschreven werd. Het heeft in ieder geval wel de bondigheid en kracht van een snel, haastig verhaal dat bedoeld is om je in je nekvel te grijpen en je de waarheid te laten zien over Jezus, over God en over jezelf. Dus hier is het: *Marcus voor iedereen!*

Tom Wright

MARCUS 1,1-8

De prediking van Johannes de Doper

¹Het begin van het evangelie van Jezus Christus, Zoon van God.

²Het staat geschreven bij de profeet Jesaja:

‘Let op, ik zend mijn bode voor je uit,
hij zal een weg voor je banen.

³Luid klinkt een stem in de woestijn:

“Maak de weg van de Heer gereed,
maak recht zijn paden!”

⁴Dit gebeurde toen Johannes de Doper naar de woestijn ging en de mensen opriep zich te laten dopen en tot inkeer te komen, om zo vergeving van zonden te verkrijgen. ⁵Alle inwoners van Judea en Jeruzalem stroomden toe en lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan, terwijl ze hun zonden beleden. ⁶Johannes droeg een ruwe mantel van kameelhaar met een leren gordel; hij leefde van sprinkhanen en wilde honing. ⁷Hij verkondigde: ‘Na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om me voor hem te bukken en de riemen van zijn sandalen los te maken. ⁸Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij zal jullie dopen met de heilige Geest.’

Je ligt lekker te slapen en te dromen, wanneer de deur plotse-
ling wordt opengegooid en er een fel licht middenin je gezicht
schijnt. Een stem verstoort je droomwereld en roept: ‘Wakker
worden! Wakker worden! Anders kom je te laat!’ Zonder ver-
dere waarschuwing wordt er een plens water in je gezicht
gegooid, om de boodschap nog eens te benadrukken. Het is
tijd om te stoppen met dromen en de belangrijkste dag van je
leven te beginnen.

Zo begint het **evangelie** van Marcus. Het is een fantastische
manier om te beginnen, want Marcus laat ons zien dat
Johannes de Doper op zijn Joodse tijdgenoten net zo over-
kwam. De Joodse wereld was compleet verrast door het werk

MARCUS 1:1-8 De prediking van Johannes de Doper

en de bediening van Johannes. Veel mensen hadden gezocht naar een teken van God, maar ze hadden niet verwacht dat het er zo uit zou zien. Veel mensen wilden een **Messias** die hen zou leiden in de opstand tegen de Romeinen, maar ze waren niet voorbereid op een profeet die hun vertelde dat ze tot inkeer moesten komen.

Johannes was een stem die door alle dromen, en misschien ook nachtmerries, van het jodendom van Herodes en Kajafas heen klonk. Dit jodendom had keer op keer het verhaal van de vrijheid verteld, maar had geen idee hoe die vrijheid eruitzag als zij echt zou komen. Sommigen dachten dat Johannes gek was, dat hij degene was die droomde. En toch stond hij ze in koud water te duwen, en ze te vertellen dat ze zich moesten opmaken voor het belangrijkste moment in de Joodse geschiedenis, in de wereldgeschiedenis.

Het felle licht waarmee hij hen in de ogen scheen, was het verhaal dat ze allemaal erg goed kenden, maar waaraan hij een nieuwe wending gaf. Elk jaar, tijdens het pesachfeest, lazen ze het verhaal voor over de **exodus** uit Egypte. Steeds opnieuw vertelden ze elkaar hoe God Israël had bevrijd van de farao, hen door de Rode Zee en de woestijn had geleid, om hen uiteindelijk naar het beloofde land te brengen. Naast het scheppingsverhaal is dit het belangrijkste verhaal in het hele Oude Testament, en het publiek van Johannes kende het heel goed. Maar Johannes liet hun niet alleen de woorden horen zodat ze zich het verhaal zouden herinneren. Hij maakte er theater van, een toneelstuk, en vertelde hun dat zijzelf de hoofdpersonen waren. Zij moesten door het water heengaan en vrij worden. Zij moesten 'Egypte' achter zich laten – de wereld van zonde waarin ze leefden, de wereld van opstand tegen de levende God. Zij, het Israël van die tijd, keken de verkeerde kant op en gingen de verkeerde kant op. Het was tijd om je om te keren en de goede kant op te gaan (dat is wat 'tot **inkeer** komen' betekent). Het was tijd om te stoppen met dromen en zich bewust te worden van Gods werkelijkheid.

MARCUS 1:1-8 De prediking van Johannes de Doper

De uitdaging had ook een scherp randje. Er kwam namelijk iemand aan, het was bijna zover, en Johannes was bezig de mensen voor te bereiden. Als iemand bij jou in de stad kwam vertellen dat de koningin, of de minister-president, of een andere belangrijke figuur onderweg was om jou te bezoeken, dan zou je snel aan de slag gaan om de boel op te ruimen. In Engeland wordt vaak gegrapt dat de koningin, waar ze ook komt, altijd nieuwe verf ruikt. Johannes was net als de boodschapper die voor de koninklijke familie uitgaat, om iedereen klaar te maken voor de ‘sterkere’ die na hem zou komen. Het volk Israël als geheel moest opgeknapt worden en klaarstaan. Elk individu moest zich opknappen en klaarstaan. Er kwam iemand aan die zelfs boven Johannes uit zou stijgen.

Wie dacht Johannes dat deze ‘iemand’ was? Dat is niet helemaal duidelijk, en misschien was het voor hemzelf ook niet echt duidelijk. Het zou heel goed kunnen dat hij dacht dat het **JHWH** zou zijn, de God van Israël zelf. Of misschien dacht hij dat het de Messias zou zijn. Of hij dacht misschien wel dat het op een of andere manier allebei zou zijn. Maar wat deze persoon zou gaan doen, was heel duidelijk. Wat Johannes met water had gedaan, zou ‘degene die komt’ met de Geest doen – de **heilige Geest**.

Deze belofte – het is natuurlijk ook een waarschuwing, maar in principe is het een belofte – gebruikt nog een aantal andere beelden met betrekking tot de Joodse vrijheid die uit het Oude Testament stammen. Marcus wijst in dezelfde richting met de twee citaten uit de Bijbel, uit Maleachi en Jesaja, waarmee het verhaal begint. Het is een van de grote beloften die Israël eeuwenlang gekoesterd heeft. Als **JHWH** het exodusverhaal uiteindelijk opnieuw zou laten gebeuren en zijn volk voor eens en altijd zou bevrijden, dan zou hij persoonlijk bij zijn volk gaan wonen. Hij zou met hen zijn. Hij zou hun God zijn, en zij zijn volk. Hoe zou hij dat gaan doen? In het oorspronkelijke exodusverhaal was God in de zuil van wolken en vuur aanwezig bij Israël. Deze keer zou het ook zoiets zijn, maar wel anders. Gods

MARCUS 1:9-13 De doop van Jezus

Geest zou bij mensen en in mensen wonen. Die Geest zou hun adem worden, het vuur in hun harten. Dat is de belofte waaruit ze leefden. Johannes zegt dat het nu werkelijkheid zal worden. Maar zijn ze erop voorbereid?

Het is in ieder geval duidelijk dat ze totaal niet waren voorbereid op wat er kwam – en misschien was Johannes dat ook wel niet. Het openingsvers van Marcus vertelt ons wat we moeten verwachten. Dit alles is het begin van het goede nieuws over Jezus de Messias, Gods zoon ('Gods zoon' was in het jodendom van die tijd een titel voor de Messias). Maar zo helder was het destijds allemaal niet. Wat ze hadden, was de stem en het water: ze moesten zich nu opmaken voor de menselijke figuur die alles duidelijk, verontrustend duidelijk, zou gaan maken.

Het belangrijkste wat Marcus in dit openingsgedeelte ons laat ervaren, is de schok van het nieuwe dat God aan het doen was. Als je ziek bent, en niet goed kunt slapen, lijkt de nacht soms wel eeuwig te duren. Maar dan, net wanneer je wat indommelt, gaat de wekker ineens: het is echt ochtend. Dat is de sfeer in deze passage. Het roept voor ons ook de vraag op: waar in onze kerken, onze gemeenschappen, onze persoonlijke levens zijn we aan het slapen? Wat is er voor nodig om wakker te worden?

MARCUS 1,9-13

De doop van Jezus

⁹In die tijd kwam Jezus vanuit Nazaret, dat in Galilea ligt, naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. ¹⁰Op het moment dat hij uit het water omhoogkwam, zag hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, ¹¹en er klonk een stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.'

MARCUS 1:9-13 De doop van Jezus

¹²Meteen daarna dreef de Geest hem de woestijn in. ¹³Veertig dagen bleef hij in de woestijn, waar hij door Satan op de proef werd gesteld. Hij leefde er te midden van de wilde dieren, en engelen zorgden voor hem.

Een beroemd filmmaker was in een enorme juridische strijd gewikkeld met zijn mentor en gids, die hem lange tijd begeleid had. De jongere man kon gewoon niet met kritiek omgaan en uiteindelijk zette hij zich af tegen de persoon die hem zoveel geholpen had. Toen alles voorbij was, vatte een goede vriend van hem het echte probleem samen. ‘Het draaide allemaal om een zelfzuchtige vader’, legde hij uit, ‘en een zoon die op zoek was naar bevestiging en liefde.’

Het gebeurt steeds weer, in families, bedrijven, overal. Veel kinderen in onze wereld groeien op zonder dat een vader ooit tegen hen zegt (met woorden, een blik of een knuffel): ‘Jij bent mijn lieve kind’, laat staan ‘ik ben blij met je’. In de westerse wereld is het zelfs zo dat de vaders die dit in hun hart wel vinden, niet in staat zijn of zich ervoor schamen zijn om hun kinderen te vertellen hoe blij ze met ze zijn. Velen doen helaas het tegenovergestelde: boze stemmen, bittere afwijzing, het slaan met deuren.

Het hele christelijke **evangelie** zou als volgt kunnen worden samengevat: als de levende God naar ons kijkt, naar elke gedoopte en gelovende christen, zegt hij tegen ons wat hij toen tegen Jezus zei. Hij ziet ons niet zoals we zelf zijn, maar zoals we in Jezus Christus zijn. Het lijkt soms onmogelijk, met name voor mensen die dit soort bevestiging nooit van hun aardse ouders hebben gekregen, maar het is waar: God kijkt naar ons en zegt ‘Jij bent mijn lieve, lieve kind, ik ben ontzettend blij met jou.’ Probeer die zin eens langzaam te lezen, met je eigen naam aan het begin, en denk eens in stilte na over God die dat tegen jou zegt, zowel bij je **doop** als elke dag daarna.

Hoe kan dit? Om daarachter te komen, hebben we het hele verhaal nodig, met name van de dood en **opstanding** van

MARCUS 1:9-13 De doop van Jezus

Jezus. Maar dit is waar het christelijke evangelie om draait.

Het is waar vanwege één simpele, maar diepgaande reden: Jezus is de **Messias**, en de Messias vertegenwoordigt zijn volk. Wat voor hem geldt, geldt ook voor hen. Het woord ‘Messias’ betekent ‘de gezalfde’, en dit verhaal vertelt ons hoe Jezus gezalfd is met de heilige Geest, met de titel Gods zoon. De Messias wordt in een paar Bijbelgedeelten ‘Gods zoon’ genoemd, waaronder het gedeelte dat hier door de hemelse stem lijkt te worden herhaald (Psalm 2,7). Hoewel de eerste christenen al vrij snel beseften dat Jezus op een nog diepere manier Gods zoon was, klampten ze zich met alle macht vast aan zijn messianiteit. Dat Jezus de Messias was en is, is de reden dat God tegen hen zei, en ook tegen ons, wat hij tegen Jezus zei bij zijn doop. En zonder dat woord van God horen we in gedachten vaak alleen maar deuren slaan.

Marcus vertelt het verhaal in plechtige taal, waarin we het Oude Testament horen terugklinken. ‘In die tijd kwam Jezus’, ‘hij zag de hemel openscheuren.’ Als we teruggaan naar de Bijbelse wortels van die woorden, ontdekken we wat het betekent om ‘de hemel open te zien’. Het betekent niet dat Jezus hoog in de lucht een klein deurtje open zag staan. ‘De **hemel**’ betekent in de Bijbel vaak Gods dimensie achter de gewone werkelijkheid. Het is dus eerder alsof een onzichtbaar gordijn, dat vlak voor ons hangt, plotseling wordt weggetrokken. We staan niet meer tussen bomen en bloemen en gebouwen, of in het geval van Jezus de rivier, de zandwoestijn en de mensenmassa, maar in een heel andere werkelijkheid.

Het christelijk **geloof** bestaat grotendeels uit het leren leven met deze andere werkelijkheid, zelfs als we die niet kunnen zien. Soms wordt, op beslissende hoogtepunten in ons leven, het gordijn weggetrokken en zien of horen we wat er echt aan de hand is. Maar meestal moeten we leven uit geloof, niet uit het zien. Door het evangelie op deze manier te schrijven, wil Marcus ons onder andere vertellen dat we naar het hele leven van Jezus moeten kijken met die blik. Kijk naar zijn verhaal,

MARCUS 1:9-13 De doop van Jezus

zegt hij, kijk naar zijn leven en leer om ernaar te kijken en te luisteren vanuit een hemels perspectief, met de hemelse stem. Leer om te horen hoe deze woorden aan jou zijn gericht. Laat de woorden jou veranderen, kneden, je nieuw maken, tot de persoon die God wil dat je bent. Ontdek in dit verhaal de hemelse dimensie van Gods wereld, die normaal gesproken verborgen is.

Elke christen uit de eerste eeuw die dit gedeelte las, geloofde natuurlijk ook dat zijn eigen doop in Jezus de Messias het moment was waarop voor hem het gordijn teruggetrokken werd, en deze woorden tot hem werden gesproken. We moeten in de kerk van vandaag manieren vinden om dit tot leven te brengen bij de doop en het onderwijs daarover.

Wanneer we dat doen, zullen we toegerust zijn om de woestijn in te worden gestuurd, net zoals Jezus dat was. Jezus speelt het grote verhaal van Israëls exodus uit Egypte na, Israëls reis door de woestijn naar het beloofde land. De weg die Jezus moet gaan, juist omdat hij Gods lieve zoon is, is de weg die langs droge en stoffige paden gaat, langs verleiding en schijnbare mislukking. Zo zal het voor ons ook zijn. Als we onze reis beginnen met het idee dat God een boeman is, een kwade, dreigende ouder die elk moment tegen ons kan gaan schreeuwen, de deur kan dichtslaan, of ons het huis uit kan schoppen, omdat we niet voldeden aan de verwachtingen, zullen we onderuitgaan bij de eerste verleiding. Maar als we de stem die deze krachtige woorden van liefde sprak, onthouden, zullen we een weg vinden door alles heen.

Marcus vertelt ons dat Jezus tussen 'de wilde dieren' leefde. Hij zegt niet dat ze bedreigend waren, of dat dit een teken was van de nieuwe schepping (met Jezus als de tweede Adam in een nieuwe hof van Eden?), of misschien allebei. Maar de engelen waren er ook. Ze waren er niet om Jezus te beschermen tegen de beproeving van **Satan**, net zoals ze hem uiteindelijk niet zouden beschermen tegen Golgota zelf. Ze waren er om hem ervan te verzekeren dat zijn geliefde Vader voor hem zorgde, bij

MARCUS 1:14-20 Het roepen van de leerlingen

hem was, van hem hield, door hem heen werkte en zijn Geest voortdurend in en door hem heen liet stromen. Jezus ging de weg die iedereen die hem volgt ook moet gaan. En hij kon het, omdat hij de woorden van liefde had gehoord, de woorden van leven.

MARCUS 1,14-20

Het roepen van de leerlingen

¹⁴Nadat Johannes gevangen was genomen, ging Jezus naar Galilea, waar hij Gods goede nieuws verkondigde. ¹⁵Dit was wat hij zei: ‘De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.’

¹⁶Toen Jezus langs het Meer van Galilea liep, zag hij Simon en Andreas, de broer van Simon, die hun netten uitwierpen in het meer; het waren vissers. ¹⁷Jezus zei tegen hen: ‘Kom, volg mij! Ik zal van jullie vissers van mensen maken.’ ¹⁸Meteen lieten ze hun netten achter en volgden hem. ¹⁹Iets verderop zag hij Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, die in hun boot bezig waren met het herstellen van de netten, ²⁰en direct riep hij hen. Ze lieten hun vader Zebedeüs met de dagloners achter in de boot en volgden hem.

De dichter John Betjeman beschrijft in zijn autobiografie hoe zijn vader druk op hem uitoefende om het familiebedrijf over te nemen. De jonge John had daar helemaal geen zin in, hij wilde dichter worden. Dat is alleen maar een domme droom, zei zijn vader. Je moet in het familiebedrijf komen, niet alleen om geld te verdienen, maar ook voor de eer van onze familie. Je bent de vierde generatie. Je moet het bedrijf voortzetten. De jongeman weigerde en volgde zijn eigen roeping. Hij kreeg uiteindelijk een onderscheiding voor zijn werk, en een gedenksteen in Westminster Abbey.

MARCUS 1:14-20 Het roepen van de leerlingen

We weten niet hoeveel generaties van de familie Zebedeüs er al aan de oevers van het Meer van Galilea hadden gevist, maar het waren er hoogstwaarschijnlijk heel wat meer dan vier. In dat land en die cultuur, net als in vele landen en culturen vandaag de dag, kon een klein familiebedrijf niet alleen generaties lang, maar zelfs eeuwenlang worden overgedragen. Het is veilig en het biedt zekerheid, de mensen weten waar ze mee bezig zijn. En als het moeilijker wordt, dan werk je gewoon wat harder.

Maar toen kwam er ineens een jonge profeet uit Nazaret langs, die tegen Jakobus en Johannes, en hun burens Petrus en Andreas, zei dat ze alles achter zich moesten laten en hem moesten volgen. En dat deden ze. Vandaag maakte ik toevallig een wandeling in de schemering, langs een haventje ergens in Schotland, en ik zag tot mijn verrassing een man, ongeveer net zo oud als ik, die voor zijn huisje bij de haven zat te werken aan een krabbenvaart. Ik vroeg me af hoe hij gereageerd zou hebben als ik hem had gezegd alles op te geven en mij te volgen – of zelfs om alles op te geven en Jezus te volgen. (Het stadje heette, heel toepasselijk, St. Andreas.) Pas als je even stilstaat bij het soort leven dat Petrus, Andreas, Jakobus en Johannes hadden, en de volslagen onbekende toekomst waartoe Jezus hen uitnodigde, kun je begrijpen hoe schokkend dit kleine verhaal eigenlijk was en is. Laat alles wat je ooit kende achter, al je zekerheid, je familie (terwijl trouw aan je familie in die cultuur ontzettend belangrijk was), en volg Jezus. Sommige mensen, misschien sommigen die dit lezen, worden vandaag de dag met die roeping geconfronteerd.

De manier waarop Marcus het verhaal vertelt, vindt zijn weerklank in de hele Bijbel, in het grotere verhaal van Gods volk. ‘Verlaat je land en het huis van je vader,’ zei God tegen Abraham, ‘en ga naar het land dat Ik je zal wijzen.’ Abraham deed wat hem gezegd werd, net als Petrus en de anderen, en ging waar hij heen werd gestuurd. Marcus laat de lezers hier op een subtiele manier weten dat het oude familiebedrijf van het

MARCUS 1:14-20 Het roepen van de leerlingen

volk van God achtergelaten wordt. God wil dat er een nieuwe poëzie geschreven wordt, en hij roept een nieuw volk om het te schrijven.

En de titel van het gedicht is ‘het **koninkrijk** van God’. Dit is waarop heel Israël heeft gewacht. Het was niet een nieuw advies. Het was niet een nieuwe politieke agenda. Het was niet een nieuw soort spiritualiteit. Het zou uiteindelijk misschien wel adviezen, agenda’s en zeker ook gebed tot gevolg hebben, maar het was veel meer dan dat alles. Het was het goede (en extreem gevaarlijke) nieuws dat de levende God op weg was, dat hij werkelijk onderweg was om zijn koninkrijk te vestigen. En het vroeg om een duidelijk antwoord. Het was ‘Gods **goede nieuws**’.

Let erop hoe Jezus zijn moment kiest om in actie te komen. Zolang **Johannes** het koninkrijk aankondigde, bij de Jordaan, kon Jezus afwachten. Maar nu Johannes is gevangengezet, weet hij dat het tijd is om aan het werk te gaan. Alles wat we over Jezus weten, zegt ons dat hij biddend gewacht zal hebben op zijn Vader, totdat hij het idee kreeg dat het moment aangebroken was. Maar God spreekt net zo goed door gebeurtenissen als door de stille, kleine stem in het hart. En nu zei God tegen Jezus dat het tijd was om zijn eigen roeping openbaar te maken. Anders zou de koninkrijksbeweging stilstaan in plaats van groeien. Dus ging hij naar de dorpen in Galilea, als een rondreizende profeet. Hij bleef niet op één plek, zoals Johannes. Hij was een boodschapper die de mensen op het hart moest drukken wat er aan de hand was. En de boodschap was dat Gods tijd gekomen was. Het moment was aangebroken.

Als je in een stad of dorp met een christelijke achtergrond de straat op zou gaan, en je zou roepen ‘Kom tot inkeer en geloof het **evangelie**’, dan zouden mensen denken dat je bedoelt: ‘Stop met zondigen en word christen’. Jezus wilde natuurlijk dat mensen stopten met zondigen, maar ‘tot **inkeer** komen’ betekende voor hem daarnaast twee nogal verschillende dingen. Ten eerste betekende het dat Israël de sociale en

MARCUS 1:21-34 Uitdrijving en genezingen

politieke agenda's moest achterlaten, die hen in een idiote en verwoestende oorlog leidden. We kunnen ons goed voorstellen hoe iemand dat vandaag de dag ook zou zeggen, in een land waar ideologieën de halve bevolking tot geweld aanzetten. Ten tweede betekende het dat Israël teruggeroepen werd tot echte trouw aan **JHWH**, hun God. Dat moest eerst gebeuren, voordat God Israël eindelijk zou verlossen. Iedereen met een greintje kennis van de Bijbel wist dat. De oproep tot inkeer is onderdeel van de aankondiging dat dit de tijd is voor het grote moment van vrijheid, van Gods redding.

Daarom hoort het bij de oproep om te gaan geloven. De tijdgenoten van Jezus vertrouwden op allerlei dingen: hun afkomst, hun land, hun **tempel**, hun wetten. Zelfs hun God – op voorwaarde dat deze God wel deed wat ze van hem verwachtten. Jezus riep hen nu op om te vertrouwen op het goede nieuws dat hun God iets nieuws aan het doen was. Om mee te doen, moesten ze zich losmaken van andere banden en hem en zijn boodschap vertrouwen. Dat was toen niet gemakkelijk en dat is het nu ook niet. Maar dat is wat Petrus, Andreas, Jakobus en Johannes deden, en het is waartoe alle christenen geroepen worden, vandaag, morgen en op weg naar Gods toekomst.

MARCUS 1,21-34

Uitdrijving en genezingen

²¹Ze gingen op weg naar Kafarnaüm, en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen. ²²Ze waren diep onder de indruk van zijn onderricht, want hij sprak hen toe als iemand met gezag, niet zoals de schriftgeleerden. ²³Er was in de synagoge ook een man die bezeten was door een onreine geest, en hij schreeuwde: ²⁴‘Wat hebben wij met jou te maken, Jezus van Nazaret? Ben je gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wel wie je bent, de heilige van God.’ ²⁵Jezus sprak hem streng toe

MARCUS 1:21-34 Utdrijving en genezingen

en zei: ‘Zwijg en ga uit hem weg!’ ²⁶De onreine geest deed de man stuip trekken en verliet hem met een luide schreeuw. ²⁷Iedereen was zo verbijsterd dat ze tegen elkaar zeiden: ‘Wat is dit allemaal? Een nieuwe leer met groot gezag! Zelfs als hij onreine geesten een bevel geeft, wordt hij gehoorzaamd.’ ²⁸Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea.

²⁹Toen ze uit de synagoge kwamen, gingen ze rechtstreeks naar het huis van Simon en Andreas, samen met Jakobus en Johannes. ³⁰Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar. ³¹Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind. Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

³²s Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar hem toe; ³³alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld. ³⁴Hij genas vele zieken van allerlei kwalen en hij dreef veel demonen uit, maar stond ze niet toe om iets te zeggen, want ze wisten wie hij was.

Nog niet zo lang geleden was er een grote ramp op zee. Een toeristenboot, vol met auto’s en vakantiegangers, had niet alle deuren goed dichtgedaan. Het water begon naar binnen te stromen en het schip begon te zinken. Er ontstond paniek. Mensen begonnen te schreeuwen, en de vrolijke, ontspannen sfeer op de boot veranderde binnen enkele minuten in een vreselijke nachtmerrie.

Toen nam één man – geen bemanningslid – plotseling de leiding. Met een heldere stem gaf hij bevelen, en riep hij wat de mensen moesten doen. Opluchting vermengde zich met de paniek, toen de mensen beseften dat iemand in ieder geval de leiding had. Veel mensen konden daardoor de reddingsboten vinden, die ze anders in de paniek en de chaos hadden gemist. De man zelf ging vervolgens op zoek naar de mensen die gevangen zaten in het laadruim van het schip. Daar maakte hij zichzelf tot een menselijke brug: met één hand hield hij vast

MARCUS 1:21-34 Utdrijving en genezingen

aan een ladder en met de andere aan het bijna ondergelopen deel van het schip. Hierdoor konden nog meer mensen ontsnappen. Toen de nachtmerrie voorbij was, werd ontdekt dat de man zelf verdronken was. Hij had letterlijk zijn leven gegeven in de uitoefening van het gezag dat hij zich had aangemeten – het gezag dat veel mensen gered had.

Verplaats dat beeld nu eens naar een andere kust, die van Galilea. Zo'n honderd meter landinwaarts, in het kleine dorpje Kafarnaüm (de Bijbel noemt deze plaatsen soms 'steden', maar in onze ogen zijn het eerder dorpen), stond de synagoge. Daar trad een man op die niet een van de erkende leraren is, maar op grond van zijn eigen gezag mensen begint te vertellen wat de wil van God is, en hoe het **koninkrijk** eraan komt. De gewone leraren – **priesters** en **schriftgeleerden**, de geletterden, met op sommige plekken ook de **Farizeeën**, door zichzelf benoemd als de nauwkeurige bewakers van de Joodse tradities van de voorvaders – gaven niet op die manier onderwijs. Zij zeiden altijd 'zoals Mozes zei' of 'zoals **rabbi** die-en-die zei'. Jezus sprak met een kalm, maar overtuigend gezag, dat helemaal van zichzelf was.

En met datzelfde gezag sprak hij woorden van genezing. Soms werd Jezus geconfronteerd met mensen voor wie het leven een complete nachtmerrie was geworden – wier persoonlijkheid overgenomen leek te zijn door vreemde machten. Sterker nog, zij konden hem vaak heel goed herkennen en wisten heel veel over wie hij was en wat hij kwam doen. Hij was gekomen om een einde te maken aan de nachtmerrie, om volken en individuen te redden van de vernietigende krachten die hen gevangen hielden. Dus of het nu krijsende **demonen** waren, een vrouw met koorts, of de verschillende ziektes waar mensen op dat moment toevallig aan leden, Jezus rekende er allemaal mee af, met datzelfde vriendelijke gezag, dat tegelijk een diepgaand effect had.

Met dit verhaal begint Marcus ons uit te leggen hoe Jezus zo snel zo populair werd én hoe de richting van zijn publieke car-

MARCUS 1:21-34 Utdrijving en genezingen

rière onvermijdelijk uit moest lopen op het dramatische einde ervan. Er is geen twijfel over mogelijk dat Jezus al gauw enorme menigten aantrok, en dat zijn gezaghebbende genezingen de belangrijkste reden waren. Dat op zich zou al een bedreiging geweest zijn voor de gezagsdragers. Maar we zullen straks ontdekken dat dat niet het enige was. Jezus was mee gaan doen met de strijd tegen de krachten van het kwaad en de verwoesting. Die krachten lijken soms alles op hun pad mee te sleuren, net als de duistere, wrede zee die bange en hulpeloze reizigers verzwelgt. Jezus werd de menselijke brug, waardoor mensen in veiligheid konden komen. Met uitgestrekte armen zou hij mensen van de dood naar het leven dragen. Dat hij daardoor ondertussen met zijn eigen leven de prijs zou betalen van dit reddende gezag, hoorde gewoon bij de integriteit van zijn handelen. Het laatste gekrijs van de demonen kwam toen hij aan het kruis hing. Het was de laatste keer dat ze zijn gezag probeerden te ondermijnen, door hem uit te dagen en te bespotten. Aan het kruis maakte hij het genezende werk af, dat hij op die dag in de synagoge was begonnen.

Als de kerk opnieuw leert hoe zij met datzelfde gezag kan spreken en handelen, zullen we zien dat de reddende kracht van God opnieuw losbarst en dat de tegenstand van de krachten van de duisternis ook weer groter wordt. Maar het is niet meer dezelfde tegenstand. De demonen kenden Jezus, en ze wisten dat hij gekomen was om hen voor eens en altijd te verslaan. Ze kunnen nog steeds krijsen, maar sinds Golgota hebben ze geen gezag meer. Dit geloof is de sleutel tot het christelijk getuigenis en reddend handelen in de wereld die, ondanks alle paniek en wanhoop, nu al opgeëist wordt door het liefdevolle gezag van God in Jezus.

MARCUS 1:35-45 De genezing van een melaatse

MARCUS 1,35-45

De genezing van een melaatse

³⁵Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden. ³⁶Maar Simon en de anderen die bij hem waren, gingen hem vlug achterna, ³⁷en toen ze hem gevonden hadden zeiden ze tegen hem: 'Iedereen is naar u op zoek!' ³⁸Toen zei hij: 'Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat ik ook daar het goede nieuws kan brengen. Daarvoor ben ik immers op weg gegaan.'

³⁹In heel Galilea bracht hij het nieuws in de synagogen en dreef hij demonen uit. ⁴⁰Er kwam iemand naar hem toe die aan huidvraat leed; hij smeekte hem om hulp en zei, terwijl hij op zijn knieën viel: 'Als u wilt, kunt u mij rein maken.' ⁴¹Jezus kreeg medelijden, stak zijn hand uit, raakte hem aan en zei: 'Ik wil het, word rein.' ⁴²En meteen verdween zijn huidvraat en hij was rein. ⁴³Jezus stuurde hem weg met de ernstige waarschuwing: ⁴⁴'Denk erom dat u tegen niemand iets zegt, maar ga u aan de priester laten zien en breng het reinigingsoffer dat Mozes heeft voorgeschreven, als getuigenis voor de mensen.' ⁴⁵Maar toen de man vertrokken was, ging hij overal breeduit rondvertellen wat er gebeurd was, met als gevolg dat Jezus niet langer openlijk in een stad kon verschijnen, maar op eenzame plaatsen buiten de steden moest blijven. Toch bleven de mensen van alle kanten naar hem toe komen.

Oscar Wilde zei ooit dat hij alles kon weerstaan, behalve verleiding. Zoiets geldt ook voor geheimen: mensen kunnen alles bewaren, behalve een geheim. Hoe vaak je ook zegt 'niet doorvertellen, he!' en hoe hard mensen ook roepen 'nee, van mij horen ze niks!', op een of andere manier lekt het altijd uit. En vaak kunnen we ook wel raden door wie dat komt. Het gebeurt overal, ook in de hoogste regionen van de samenleving. Regeringen, presidenten en koninklijke families worden geplaagd

MARCUS 1:35-45 De genezing van een melaatse

door het ‘gelek’ van informatie. Soms leren ze om zich maar gewoon aan te passen en zelf wat ‘lekken’ te regelen, in de ijdele hoop dat het de mensen, en met name de media, tevreden zal stellen.

Maar wat is nou in vredesnaam de reden dat Jezus niet wilde dat er iets uitlekte over zijn genezing van een **melaatse**? Als hij rondtrok om het **goede nieuws** van het **koninkrijk** aan mensen bekend te maken, dan was die extra publiciteit toch juist handig? Waarom beval hij die arme man zo streng (het Griekse woord voor ‘ernstige waarschuwing’ is heel krachtig) om niets te zeggen? Zijn er voor ons vandaag de dag dan ook momenten dat we moeten zwijgen, ondanks dat we heel graag willen vertellen over Jezus en wat hij voor ons heeft gedaan?

Het antwoord lijkt te zitten in wat Jezus de melaatse vervolgens opdraagt. Het soort ziekte dat hij had – het woord ‘melaatsheid’ was in die tijd een verzamelnaam voor heel veel soorten huidklachten, en de ziekte die wij nu ‘melaatsheid’ noemen, was daar slechts een van – werd gevreesd als een zeer besmettelijke ziekte. Daarom moesten melaatsen ook buiten de stad wonen, in een speciale kolonie.

Als Jezus een blinde genas, was het natuurlijk duidelijk dat deze weer kon zien. Als hij een lamme genas, kon iedereen zien dat hij weer kon lopen. Maar als iemand die melaats was geweest weer naar het dorp ging waar hij vandaan kwam en zei dat hij genezen was, zouden mensen zeer wantrouwig zijn. Dus zei Jezus tegen hem dat hij de officiële weg moest volgen. Hij moest zichzelf laten zien aan de priester. Behalve de hoofdpriesters die in Jeruzalem woonden, leefden er overal in Judea en Galilea priesters, die fungeerden als religieuze en vaak ook notariële functionarissen in de lokale gemeenschap. En de volgende keer dat de man in Jeruzalem was, moest hij het vereiste offer brengen, waarmee hij God als het ware officieel dankte voor zijn genezing. Dan zou hij volledig genezen zijn verklaard. De melaatse moest dit gebod van Mozes dus niet houden om rein te worden, maar om als rein erkend te worden.

MARCUS 1:35-45 De genezing van een melaatse

Misschien maakte Jezus zich zorgen dat het nieuws zou uitlekken, dat hij dingen deed die het gezag van de **tempel** zelf ondermijnden. Dat zou nog vaker gaan gebeuren, zoals we straks zullen zien. Als het nieuws over de spectaculaire genezingen bekend zou worden, zou hij al snel niet meer over straat kunnen vanwege de grote menigten (dat is ook wat er min of meer gebeurde). Maar dat was nog niet het ergste. Hij zou daardoor ook het verkeerde soort aandacht trekken. Mensen zouden kwaad worden. Hij omzeilde het systeem. En al snel zouden er vragen komen: Is hij echt wel een loyale Jood? Is zijn boodschap over het koninkrijk waar? Kunnen we hem geloven? Is hij niet gevaarlijk? Gaat hij niet te ver?

Achter het openbare optreden en de tegenstand die dat oproept zien we Jezus' leven van volledige afhankelijkheid van degene die hij Abba Vader noemde. De volgelingen die het dichtst bij hem stonden, merkten dit ook op: het was duidelijk dat zijn gebedsleven de bron was van zijn gezag en kracht. In dit geval, na een dag van intense opwinding waarbij het nieuws over Gods koninkrijk ineens wijd werd verspreid, weet Jezus wat hij nodig heeft. Hij moet van God leiding en innerlijke kracht krijgen, zodat hij kan voortbouwen op het succes van de vorige dag en verder kan gaan in de goede richting.

Als wij christenen vandaag de dag bidden, hebben we de belofte dat diezelfde Jezus, door zijn **Geest**, aanwezig is en ons leidt en bemoedigt. Dit geldt met name als we echt tijd en moeite nemen voor het gebed, dat meer moet zijn dan alleen nu en dan een paar verplichte minuutjes. Deze leiding is mede het onderscheidingsvermogen, om te kunnen weten wanneer we moeten spreken en wanneer we moeten zwijgen, wanneer onze taak die we gekregen hebben geheim moet blijven en wanneer het openlijk bekend moet worden. In sommige landen en in bepaalde gevallen zullen christenen soms door gebed weten dat het beter is niet te veel de aandacht te trekken. Dat is geen lafheid, dat is wijsheid. Maar als het nieuws toch uitlekt, zoals dat bij Jezus gebeurde, kunnen we juist door gebed

MARCUS 2,1-12 De genezing van de verlamde

het vertrouwen houden dat Jezus bij ons is, als we de prijs moeten betalen om koninkrijksmensen te zijn, die het nieuws en de kracht van de genezende liefde van Jezus in de wereld verspreiden.

MARCUS 2,1-12

De genezing van de verlamde

¹Toen hij enkele dagen later terugkwam in Kafarnaüm, werd bekend dat hij weer thuis was. ²Er stroomden zo veel mensen toe dat er zelfs voor de deur geen plaats meer was, en hij verkondigde hun Gods boodschap. ³Er werd ook een verlamde bij hem gebracht, die door vier mensen gedragen werd. ⁴Omdat ze zich niet door de menigte konden wringen, haalden ze een stuk van het dak weg boven de plaats waar Jezus zat, en toen ze een opening hadden gemaakt, lieten ze de verlamde op zijn draagbed naar beneden zakken. ⁵Bij het zien van hun geloof zei Jezus tegen de verlamde: ‘Vriend, uw zonden worden u vergeven.’

⁶Er zaten ook een paar schriftgeleerden tussen de mensen, en die dachten bij zichzelf: ⁷Hoe durft hij dat te zeggen? Hij slaat godslasterlijke taal uit: alleen God kan immers zonden vergeven! ⁸Jezus had meteen door wat ze dachten en dus zei hij: ‘Waarom denkt u zoiets? ⁹Wat is gemakkelijker, tegen een verlamde zeggen: “Uw zonden worden u vergeven” of: “Sta op, pak uw bed en loop”? ¹⁰Ik zal u laten zien dat de Mensenzoon volmacht heeft om op aarde zonden te vergeven.’ Toen zei hij tegen de verlamde: ¹¹‘Ik zeg u, sta op, pak uw bed en ga naar huis.’ ¹²Meteen stond hij op, pakte zijn bed en ging weg; allen die dit zagen, stonden versteld en loofden God. ‘Zoiets hebben we nog nooit gezien,’ zeiden ze.

De meeste mensen beseffen niet dat dit waarschijnlijk het huis van Jezus zelf was. Hij was van Nazaret naar Kafarnaüm verhuisd. De eerste twee verzen moeten ons duidelijk maken dat